

## Luontopaneelin lausunto

Asia: HE 146/2020 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2021

Kymmenen vuotta sitten YK:n biologista monimuotoisuutta koskeva yleissopimus asetti kaksikymmentä kunnianhimoista tavoitetta vuodelle 2020. Nyt, kymmenen vuotta myöhemmin, voidaan todeta että näistä asetetuista niin kutsutuista Aichi-tavoitteista yhtäkään ei täysin saavutettu [1]. Tällä hetkellä neuvotellaan uusista tavoitteista vuodelle 2030, ja ne ovat keskiössä myös EU:n vihreän kehityksen ohjelmassa (Green Deal). EU:n biodiversiteettistrategia asettaa suojelulle konkreettiset tavoitteet asettaa vähintään 30% EU:n maa- ja 30% merialueista suojeluun ja näin estää luonnon monimuotoisuuden jatkuva köyhtyminen [2]. Sama määrällinen tavoite mainitaan myös kansainvälisen biodiversiteettisopimuksen työversiossa.

Valtion talousarvioesitys mainitsee myös tavoitteenaan pysäyttää monimuotoisuuden kato ja turvata suotuisa tila vuoteen 2030. Tavoite on Luontopaneelin mielestä oikein asetettu ja panostukset ympäristönsuojeluun ovat ehdottomasti askel oikeaan suuntaan. Tavoitteet ja resurssit ovat kuitenkin keskenään ristiriidassa, ja esitykset ovat kokoluokaltaan riittämättömiä EU:n biodiversiteettistrategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tällä hetkellä Suomen maa-alueista ja sisävesistä suojellaan n. 47 000 km<sup>2</sup> eli noin 14% [3]. Vaikka vertailu EU:n tavoitteisiin ei ole aivan yksioikoista, voidaan arvioida että biodiversiteettistrategian tavoitteet 30% suojellun pinta-alan saavuttamiseksi tarkoittaisivat alueen yli kaksinkertaistamista vuoteen 2030 mennessä. Tämänhetkiset vapaaehtoisten suojeluohjelmien tavoitteet täyttävät tästä suojeluvajeesta vain n. 1000 km<sup>2</sup> eli alle kaksi prosenttia [4,5]. Luontopaneeli katsoo, että biodiversiteettistrategian tavoitteiden saavuttamisen edesauttamiseksi METSO- ja Helmi-ohjelmien budjettia on kasvatettava, METSO-ohjelma laajennettava koko Suomen laajuiseksi ja Helmi-ohjelma laajennettava kattamaan kaikki luontotyytit mukaan lukien pienvedet ja merialueet. Lisäksi tulisi harkita kuntien Metso-korvauksen nostamista täyteen korvaustasoon.

Vapaaehtoisten ohjelmien lisäksi monimuotoisuuden turvaaminen tarvitsee uusia ja innovatiivisia politiikkatoimia. Talousarvioesityksessä mainittu ekologisten kompensatioiden selvitys on tällainen. Pelkkä selvitys ei kuitenkaan riitä, vaan kompensoinnista tulisi järjestää pilotti hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti esimerkiksi mahdollisiin käynnistettäviin ratahankkeisiin liittyen. Pilotin perusteella saataisiin arvokasta lisätietoa kompensatiojärjestelmän toimivuudesta, ja sen kokemusten pohjalta voitaisiin alkaa suunnitella kompensatiovelvoitteen laajentamista kattamaan muuta elinympäristöjä heikentävää toimintaa.

EU:n biodiversiteettistrategia vaatii myös 25 000 km jokien palauttamista vapaana virtaaviksi koko Unionin alueella [2]. Talousarvioesityksessä mainitaan väliaikaiset panostukset vaelluskalakantojen elvyttämiseksi NOUSU-ohjelman kautta. Luontopaneeli pitää näitä panostuksia arvokkaina Suomen luonnon monimuotoisuuden, kansantaloudellisen hyvinvoinnin ja biodiversiteettidirektiivin tavoitteiden kannalta, mutta arvioi että ne eivät vielä yksin riitä strategian tavoitteen täysimääräiseen saavuttamiseen.

Luontokato on globaali ongelma, ja rikkaimmilla mailla on erityinen vastuu monimuotoisuuden edistämisessä myös kehittyvissä maissa. Talousarviossa kehitysyhteistyömäärärahoja suunnataan kohteisiin, jotka edistävät hiilineutraaliutta. Luontopaneelin mielestä suuntaamisen kriteereinä pitäisi käyttää myös luonnon monimuotoisuutta ja ”no net loss” -tavoitteen saavuttamista, ja määrärahoja ei pitäisi suunnata kohteille, jotka heikentävät biodiversiteettiä.

Sekä ilmastonmuutoksen että luonnon monimuotoisuuden turvaaminen vaativat riittäviä virkamiesresursseja ja vahvaa monitieteistä tietopohjaa. Ympäristöhallinnon toimintakyvystä pitää huolehtia ja varmistaa, ettei henkilöresurssien puute muodosta estettä tarvittavien toimenpiteiden toteuttamiselle. Monitieteistä tietopohjaa päätöksenteolle tarjoavat ilmastopaneeli ja luontopaneeli. Näistä kuitenkin vain ilmastopaneeli mainitaan talousarvioesityksessä. Luontopaneeli toivoo, että sen rahoitus mainittaisiin valtion talousarvioesityksessä, jotta paneelin toimintaedellytykset ja riippumattomuus turvataan Sanna Marinin hallitusohjelman aikomuksen mukaisesti [6].

Luontopaneeli, 15.10.2020

---

## Lähteet

[1] <https://www.cbd.int/gbo5>

[2]

[https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/eu-biodiversity-strategy-2030\\_fi](https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/eu-biodiversity-strategy-2030_fi)

[3] <https://chm.cbd.int/pdf/documents/nationalReport6/243215/3>

[4]

[https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161403/YM\\_4\\_2019\\_10\\_vuotta\\_MET\\_SOA\\_netti.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161403/YM_4_2019_10_vuotta_MET_SOA_netti.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

[5]

<https://valtioneuvosto.fi/-/suomen-luontoa-hoidetaan-nyt-historiallisen-paljon-kaikki-helmi-ohjelman-hallituskauden-tavoitteet-asetettu>

[6]

<https://valtioneuvosto.fi/marinin-hallitus/hallitusohjelma/hiilineutraali-ja-luonnon-monimuotoisuuden-turvaava-suomi>